

Råd & Tips

FÖRTYDLIGANDE - KVALITETSANGIVELSER

Zonen anger växtens vinterhärdighet och utgår från Riksförbundet Svensk trädgårds zonkarta som du hittar under Råd & Tips. Zonangivelsen skrivs med romerska siffror och siffror inom parentes anger att växten kan klara även den zonen om läget är skyddat.

Höjd och bredd ger dig en ungefärlig uppfattning av växtens slutstorlek. För pelarformiga träd som länge håller sig smala men sedan breddas rejält har vi inte angivit slutstorleken. Kom ihåg att dessa uppgifter är ungefärliga och kan variera stort beroende på jord, läge och zon.

I den här kolumnen anges växtens storlek, ex 30-50 för häckplantor, som betyder att topphöjden är mellan 30 och 50 cm vid lev eranstillfället. För buskar anges oftast endast krukstorleken eller inget alls om busken är barrotad. För solitärbuskar och ungräd anges topphöjden i centimeter. För stamträd anges stammens omkrets mätt i centimeter (1 m upp på stammen).

- spicata fk **FALUN E**, häggmispe

Zon I-VII. Höjd 3-5 (-7) m, bredd 1,2-2 (-3) m. Tät smalvuxen buske med upprätt växtsätt. Grått bladustpring i samband med blomning. Höstfärger gula. Sprider sig sakta utåt med rotskott och kan bli bredare än angiven bredd, vilket är viktigt att ta i beaktning. Mycket härdig och anspråkslös vad gäller jordkrav. Bra häckväxt till smala friväxande häckar. E-typen är mer enhetlig än arten och har god härdighet med svensk proveniens från Falun.

Här hittar du vetenskapligt och svenskt namn på växten samt en kortfattad beskrivning av växten och dess krav på växtplats, användningsområden och annan information som kan vara till nytta.

E-planta

Grönt Kulturarv

Läs mer under Bra att veta.

Utseende på växten vid leverans.

Häckplantor är normalt mellan 1-3 år beroende på art/sort och med svagt utvecklade sidogrenar.

Busk är generellt en kraftigare planta än häck med fler utvecklade grenar, ofast 1 till ett par år äldre.

Solitär innebär att växten har utvecklade sidogrenar från basen (oftast flerstammig).

Högstam innebär att trädet är uppstammat och har en genomgående stam upp till kronan.

kvalitet	storlek
häck	30-50
häck	50-80
busk co 3,5 l	
sol kl/co	100-125
solitär 3x kl	125-150
solitär 3x kl	150-175
solitär 3x kl	175-200
solitär 3x kl	200-250

Anger hur många gånger växten är omplanterad och om växten är barrotad (då står här inget), klumpad (kl) eller krukodlad (co).

Utöver de visade kvalitétéerna kan även lågstam, oftast med stamhöjd 90-110, komma ifråga. Stamstam är ej uppstammat träd med genomgående stam, där den understa grenvåningen är högst 80 cm över marken.

Omvandlingstabeller

Planteringsavstånd

c/c avstånd	Plantor/m ²
10	100
15	44
20	25
25	16
30	11
35	8
40	6
50	4
60	3
70	2
80	1,5
90	1,2
100	1
120	0,7
150	0,44
200	0,25

Hur tjock är stammen?

Omkrets (cm)	Diameter (cm)
8-10	2,5-3,2
10-12	3,2-3,8
12-14	3,8-4,5
14-16	4,5-5,1
16-18	5,1-5,7
18-20	5,7-6,4
20-25	6,4-8,0
25-30	8,0-9,5
30-35	9,5-11,1
35-40	11,1-12,7

Förklaring av förökningssätt, ålder och omplanteringar av häck- och landskapsväxter

2/0	2-årig fröplanta, ej omskolad
1/1	2-årig fröplanta, omskolad efter ett år
1/2	3-årig fröplanta, omskolad efter ett år
2/2	4-årig fröplanta, omskolad efter två år
0/1	1-årig sticklingsförökad planta
0/2	2-årig sticklingsförökad planta, ej omskolad.
0/1/1	2-årig sticklingsförökad planta, omskolad efter ett år
0/1/2	3-årig sticklingsförökad planta, omskolad efter ett år

- 28 *Växtkvalitet*
- 28 *Växtbädd – Träd*
- 28 *Växtbädd – Buskar och perenner*
- 29 *Förvaring före plantering*
- 29 *Plantering – Träd*
- 29 *Plantering av träd med rotklump/företablerade träd i Air-Pot*
- 29 *Trädstöd*
- 30 *Plantering och uppbindning av träd*
- 31 *Plantering – buskar, häckplantor och perenner*
- 31 *Planteringstid*
- 31 *Etableringsskötsel*
- 32 *Vattenkonkurrenter*
- 33 *Beskärning*
- 33 *Slitage*
- 33 *Härdighet*
- 33 *Zonkarta*
- 34 *Häckguide*
- 35 *Lathund för lättare växtval*
- 42 *Ordlista*

Här finns information om hur du behandlar växterna från leverans till plantering. Här har vi även samlat växter i tabeller med olika egenskaper för att det ska bli lättare för dig att välja rätt växt till din anläggning. Bland informationen finner du även en ordlista och zonkartan.

Växtkvalitet

Ordet växtkvalitet syftar både till växternas kvalitet, dvs att de är friska, välväxande och härstammar från beprövat material. Det syftar även till växternas storlek, vilket kallas kvalitet. Innan inköp av växter är det viktigt att tänka på hur fort du vill att anläggningen ska bli färdig. Har du gott om tid och är beredd att lägga ner mer arbete kan du välja små kvaliteter. För träd krävs då mer arbete med uppstamning och uppbyggnad av kronan. För buskar krävs mer ogrärensning och för häckar krävs att du lägger ner mycket arbete på att "bygga upp" häcken genom återkommande beskärning så att den blir tät och stabil.

Stora kvaliteter ger inte bara resultat direkt, de ger dig mer tid till annat då t ex trädens kronor redan i plantskolan har byggts upp på rätt sätt vilket minskar ditt arbete med trädet. Färdig häck är omsorgsfullt uppbyggd för att bli tät och stabil, ett tidskrävande arbete som du slipper. Solitärbuskar ger snabbt volym och minskar ogrärensningen.

För stamträd rekommenderar vi minst 3x omplanterade träd med ett stamomfång på 14–16 cm. Träd av denna storlek har fått ett väl utvecklat rotsystem efter den senaste omplanteringen. Trädet är dessutom uppbyggnadsbeskuret och börjar få en mer välutvecklad krona (artspecifikt).

Växtbädd - Träd

Stora träd behöver stora växtbäddar, räkna med minst 6–8 m³ jordvolym för ett större träd. Planteras träd i rader vinner du mycket på att ha en sammanhängande jordvolym som träden kan dela på. Då kan jordvolymen per träd minskas något. I för små växtbäddar blir träden stressade av vatten och näringsbrist vilket gör dem mer mottagliga för sjukdomar. Det gör även att de invintrar tidigt och står olövade längre tid på året.

Växtbädden bör hellre vara grund och vid än djup och smal. Det går dock inte att lämna en standardbeskrivning på hur en växtbädd ska se ut. Det beror bland annat på platsens beskaffenhet. Tillgång till plats, naturlig jord samt växternas krav styr växtbäddens utformande. Generellt är dock att större jordvolym nästan alltid ger bättre resultat. Tänk på att i möjligaste mån använda jorden på platsen. Naturlig jord har ett biologiskt liv, ofta en stabil mullhalt och naturlig jordstruktur om den inte är kompakterad. Kompakterad jord bör luckras för att förbättra dräneringen och jordens lufthållande egenskaper.

I andra hand bör naturligt bildad, ditförd matjord med stabil mullhalt användas och i sista hand tillverkad jord som ofta är en torv-sandblandning, ibland med tillsatt lera, dock utan bra struktur. Dessa jordar har inte sällan en hög mullhalt, ofta bestående av torv som

snabbt bryts ner vilket ger stora sättningar. En mullhalt på 8 viktprocent motsvarar ca 30–40 volymprocent, vilket gör att sättningen kan bli uppåt hälften. Hur fort jorden sätter sig beror på mullens beskaffenhet (torvens humifieringsgrad), men i värsta fall kan endast 1% av mullen återstå efter 2 år. Lägg inte heller för tjocka lager mullrik jord, max 50 cm. Om inte syre når ner bryts mullen ner genom förruttelse, vilket skapar metangas som är skadligt för rötterna.

Påför du jord eller har luckrat en packad jord är det viktigt att se till att jorden precis under klumpen (trädet) är stabil och av mineraltyp för att undvika sättningar. Att lägga makadam under trädklumpen kan hjälpa till att stabilisera trädet. Runt om där rötterna ska breda ut sig är det viktigt att jorden är lucker.

Skelettjord är en blandning av $\frac{2}{3}$ grov makadam (100–120 mm) och $\frac{1}{3}$ jord som möjliggör växtbäddar även under lättare belastade ytor. Det är dock mycket viktigt att tänka sig för innan skelettjord används. 10 m³ skelettjord innehåller bara 3 m³ jord, resten är sten. Skelettjorden kan med fördel användas för att "leda ut" rötterna till naturlig jord, t ex under cykelbanor och gångvägar. Själva trädgruppen skall inte innehålla skelettjord!

Planteringsytan bör göras öppen så att syre, vatten och organiskt material kan komma ner till rötterna och så att koldioxid kan tränga upp från jorden. Det görs bäst genom att plantera marktäckande buskar eller perenner under träden. Även en liten yta på några kvadratmeter runt stammen gör stor nytta. Tänk dock på att en konkurrens om befintliga resurser kan uppstå om både träd och marktäckare planteras samtidigt. Om möjligt är det bra att först etablera trädet och därefter plantera marktäckande vegetation.

Sträva alltid efter att plantera i naturlig jord. Den har oftast bättre dränering, en stabilare mullhalt och ett biologiskt liv till skillnad från tillverkade jordar.

Växtbädd - Buskar och perenner

Buskar och perenners växtbäddar skiljer sig inte så mycket från de för träd. De har dock inte lika stora rotsystem och lika stora krav på jordvolym. För buskplanteringar krävs en bra jordstruktur som gör att buskarna kan etablera sig snabbt och minska ogrästrycket.

Det viktigaste vid anläggning av växtbäddar för perenner är att jorden är fri från rotgräs. Det är också viktigt att ytan ska vara bomberad så att överskottsvatten lätt kan rinna av och inte blir stående i svackor vilket gör att perennerna lätt ruttnar. Tänk även på att jorden ofta sätter sig, särskilt om tillverkad jord med hög mullhalt lagts ut. Risken är då att perennerna inte följer med i sättningen utan "hamnar ovanpå". Det är en fördel om du kan förbereda växtbädden på hösten och plantera på våren. Då har jorden haft tid att sätta sig under vintern. Plantera gärna perenner eller buskar under träd – det vinner båda på!

Ogräsfri jord är av största betydelse för en lyckad plantering.

Förvaring före plantering

Om växterna inte planteras direkt vid leverans är det mycket viktigt att de förvaras på rätt sätt fram till planteringsdagen. Undvik att ställa växterna i sol och blåsiga lägen då de lätt torkar ut. Placera växterna på en skuggig plats och håll dem fuktiga.

Barrotade växter är mycket känsliga för uttorkning och bör jordslås direkt. Kan de inte jordslås bör växternas rötter duschas regelbundet och växterna vara täckta med presenningar. Barrotade växter som levereras inplastade bör ställas svalt och mörkt för att de inte ska börja brytas ner och förmultna. Gör lufthål i plasten. Om växterna inte ska planteras inom en vecka bör de jordslås.

Krukodlade och klumpade buskar som levereras inplastade måste packas upp ur emballaget (plantskolepallen) så att de kan andas. Skall de inte planteras inom några dygn bör de placeras på en plan yta så att de får ljus, särskilt om de är lövade. Håll dem fuktiga. För krukodlade och klumpade träd som ska planteras relativt snart räcker det att se till att de hålls fuktiga. De bör förvaras liggande då de lätt blåser omkull.

Plantering – Träd

För träd, undantaget salix och poppel, är för djup plantering mycket skadlig. Det är även det vanligaste felet som begås i samband med plantering. En viktig regel är att hellre plantera för grunt än för djupt. Trädens planteringsnivå beror på hur växtbädden är beskaffad. Är växtbäddens botten luckrad eller består av ditförd jord måste du tänka på att jorden sätter sig och att trädet med tiden kommer att sjunka. Trädet ska planteras så högt att det inte hamnar under omgivande marknivå när jorden har satt sig. Oftast brukar 5–10 cm ovan mark vara lagom. För att det ska gå lätt att vattna trädet kan en bevattningsficka anläggas (se bild 1). Ett annat bra sätt är att använda sig av vattenpåsar såsom "Treegator", som rymmer ca 70 liter och som sakta släpper ut vattnet så att allt vatten kommer rötterna tillgodo. Vid plantering av större träd (över 20–25) kan det vara en fördel att använda fler påsar per träd. Vattna alltid igenom jorden ordentligt vid plantering.

Ill.: Sara Rosengren

Bild 1. Planterat träd med sk bevattningsficka. Vallarna kring trädet underlättar för vattnet att komma trädet till nytta.

Salix och poppel bör planteras 10–15 cm djupare än vad de stått i plantskolan för en lyckad etablering, detta tack vare att de har en förmåga att bilda nya adventivrötter från stambasen när den täcks av jord.

Det som händer när träden planteras för djupt är att rötterna inte får tillräckligt med syre och dör till slut av koldioxidförgiftning. Träd som sjunker drabbas till slut av samma dilemma, men här bildas även en grop runt

stammen där vatten samlas. Vattnet fryser under vintern till is och kan bilda en skorpa som kan skada trädets bark. Att vattnet om hösten inte dräneras bort gör att träden invintrar sämre och kan skadas av frost.

Plantering av träd med rotklump/ företablerade träd i Air-Pot

1. Se till att jorden precis under klumpen är packad för att undvika att jorden sätter sig och trädet hamnar för lågt. (Obs! Endast mineraljord under klumpen)
2. Placera trädet i mitten av gropen och fyll upp med jord till 2/3 av klumpens höjd. Tryck till jorden med foten så att inga luftfickor uppstår.
3. Vik ner det stålnät och juteväv som omger klumpen. (Nätet rostar bort på några år, väven bryts ner på några månader).
4. Fyll på med jord så att klumpen täcks.
5. Tryck till jorden och gör en vall runt gropen som underlättar vattning.
6. Vattna så att jorden blir så gott som vattenmättad och fyll på med mer jord om klumpen blir synlig.
7. Bind upp trädet enligt nedan.

Det är viktigt att juteväv och stålnät lossas från trädets stam/rothals då denna annars kan komma att strangulera trädet innan det brutits ned!

Trädstöd

Det finns många olika sätt att binda upp nyplanterade träd, både ovan- och underjordiska. De ovanjordiska trädstöden är dominerande. Som uppbindningsband bör naturmaterial väljas. Vi rekommenderar juteband (5–6 cm brett) som naturligt nöts och går av efter 1–2 säsonger och riskerar således inte att strypa trädet om det glöms bort. Det går även att använda sig av kokosrep, som är något hållbarare än juteband. Vid användning av kokosrep är det viktigt att se till att det inte skaver på barken om trädet svajar. Kokosrepet kan vara ett bättre alternativ i vindutsatta lägen.

Bilbälten och plast- eller gummiband bör i möjligaste mån uteslutas. Binds det med plast eller gummiband är det viktigt att dessa lossas så fort trädet har vuxit fast. Trädet har vuxit fast då det kan böjas utan att marken lyfts.

Uppbindningens omfattning och höjd beror på trädets storlek och artens beskaffenhet. Förankrande trädstöd används för träd med tillräckligt stark stam för att själv bära upp sin krona och där rotklumpen endast behöver stabiliseras. Ett så kallat stödjande trädstöd med förankring högre upp på stammen används för träd som ännu inte utvecklat tillräckligt stark stam för att hålla kronan upprätt, såsom små allékvaliteter av arter som björk och pil.

Generellt rekommenderar vi tre störor för träd över 14–16, annars brukar två räcka. Undantag gäller dock där stödjande trädstöd används. Tänk på att fler stolpar även skapar ett gott påkörningskydd, även om de kanske inte är nödvändiga för själva uppbindningen. Där bevattningspåsar skall användas kan dessa placeras runt trädstöd istället för runt stam. Detta är främst lämpligt vid plantering av större kvaliteter där flera påsar behövs.

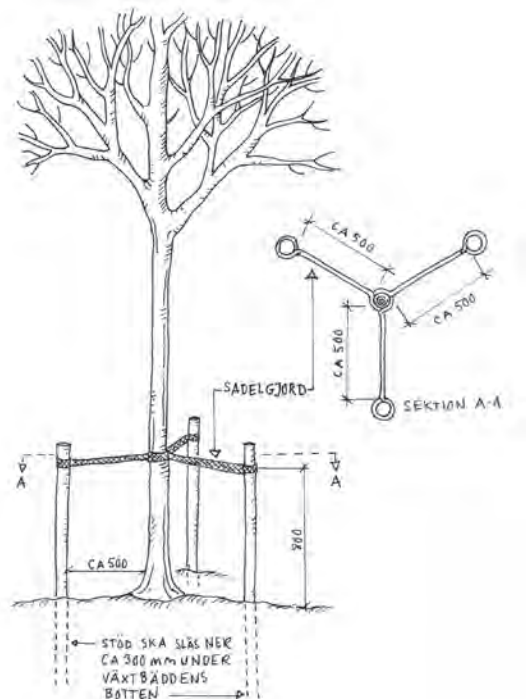
Stolparna placeras utanför klumpen, minst 50 cm från stam. Slå ner stolparna i trädgropens terrass innan trädet placeras i gropen för att undvika skador på rotsystemet. För att stolparna skall stå stadigt rekommenderas att dessa slås ner minst 30 cm i terrassen. Används ett stödjande trädstöd skall huvudstolpen placeras mot den förhärskande vindriktningen.

Bind inte för högt upp utan tillåt vinden skapa viss rörelse i kronan, rotsystemet stimuleras av att kronan rör sig. Viktigt är dock att ingen rörelse tillåts i rotklumpen då detta medför att finrötter går av och att trädet får svårare att etablera sig. Vid förankrande

trädstöd sätts banden på ca 80–100 cm höjd. Vid träd över 20–25 cm stamomkrets bör störrarna stagas med träribbor. Vid stödjande trädstöd sätts det stödjande bandet ca 60–80 cm under kronan. Höjden varierar dock som nämnt ovan beroende på trädets kvalitet, artens beskaffenhet och vindintensitet. En liten kvalitet av exempelvis pil eller björk kan behöva bindas upp högre än 60 cm under kronan för att stå rakt.

Plantering och uppbindning av träd

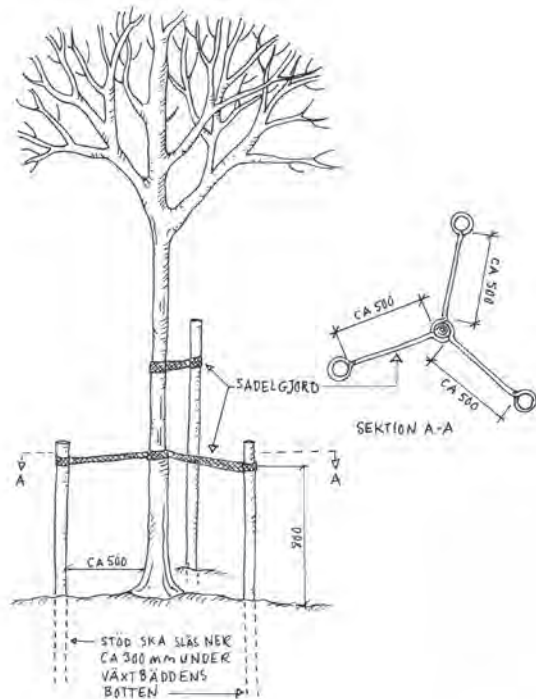
...med förankrande trädstöd

1. Se till att jorden precis under klumpen är packad för att undvika att jorden sätter sig och trädet hamnar för lågt. (Obs! Endast mineraljord under klumpen).
2. Slå ner stolparna i trädgropens terrass innan trädet placeras i gropen. Stöden skall placeras utanför klumpen, minst 50 cm från trädets stam.
3. Placera trädet i mitten av gropen och fyll upp med jord till 2/3 av klumpens höjd. Tryck till jorden med foten så att inga luftfickor uppstår.
4. Vik ner ev stål nät och juteväv som omger klumpen. (Nätet rostar bort på några år, väven bryts ner på några månader).
5. Fyll på med jord så att klumpen täcks.
6. Tryck till jorden och gör en vall runt gropen som underlättar vattning.
7. Bind upp trädet enligt ovan. Gör detta innan vattning så att risken för kompakteringsskador minimeras.
8. Vattna så att jorden blir så gott som vattenmättad och fyll på med mer jord om klumpen blir synlig.
9. Installera ev. bevattningspåsar.

Det är viktigt att juteväv och stål nät lossas från trädets stam/rothals då denna annars kan komma att strangulera trädet innan det brutits ned!

...med stödjande trädstöd

1. Se till att jorden precis under klumpen är packad för att undvika att jorden sätter sig och trädet hamnar för lågt. (Obs! Endast mineraljord under klumpen).
2. Slå ner stolparna i trädgropens terrass innan trädet placeras i gropen. Stöden skall placeras utanför klumpen, minst 50 cm från trädets stam. Det stödjande trädstödet skall placeras mot vindriktningen.
3. Placera trädet i mitten av gropen och fyll upp med jord till 2/3 av klumpens höjd. Tryck till jorden med foten så att inga luftfickor uppstår.
4. Vik ner ev stål nät och juteväv som omger klumpen. (Nätet rostar bort på några år, väven bryts ner på några månader).
5. Fyll på med jord så att klumpen täcks.
6. Tryck till jorden och gör en vall runt gropen som underlättar vattning.
7. Bind upp trädet enligt ovan. Den stödjande stolpen sätts mot vindriktningen. Bind ca 60–80 cm under kronans nedersta gren (beroende på art/kvalitet). Gör detta innan vattning så att risken för kompakteringsskador minimeras.
8. Vattna så att jorden blir så gott som vattenmättad och fyll på med mer jord om klumpen blir synlig.
9. Installera ev. bevattningspåsar.

Plantering – buskar, häckplanter och perenner

Vid plantering av krukodlade busk- och häckplanter samt perenner är det viktigt att få ner krukklumpen i jorden. Tryck till ordentligt runt om så att rötterna når kontakt med jorden och kan börja växa utåt. Vattna rikligt efter plantering så att jorden slamar till kring rötterna och luftfickor undviks. Liksom för träd bör inte buskar och perenner planteras för djupt.

Barrotade busk- och häckplanter mår bra av att sättas i en hink med vatten, gärna uppslammad med lera en stund innan plantering. Det ger rötterna god kontakt med den nya jorden vilket minskar risken för en misslyckad etablering. Det kan vara en fördel att ansa rötterna med en sekator för att få ett jämnt rotsystem. Det är extra viktigt att vattna på nyplanterade, barrotade växter så att jorden får kontakt med rötterna och att luftfickor undviks.

Planteringstid

Barrot – Barrotade planter bör planteras vår eller höst. Vårplantering kan göras från att tjälen har gått ur marken till att knopparna börjar slå ut. Kylförvarade växter går bra att plantera in i början av juni, men ju längre kylförvaring desto sämre vitalitet och höjd risk för svampangrepp.

Höstsäsongen för barrotade växter brukar komma igång i början av oktober (beroende av art/sort) och sträcker sig fram tills marken är tjälad. För släktena *Betula*, *Carpinus*, *Crataegus*, *Fagus*, *Populus* och *Salix* gäller vårplantering eller sen höstplantering. Generellt brukar tumregeln vara efter den 15/11.

Barrotade barrväxter (gäller häckkvaliteter) planteras bäst under våren så länge skotten ej börjat slå ut.

Rotklump (kl) – Växter odlade med rotklump kan vårplanteras från att tjälen har gått ur marken till att växten börjar vegetera. Planteringstiden kan dras ut på någon vecka jämfört med barrotat. Höstsäsongen för klumpade växter brukar komma igång i början av oktober (beroende av art/sort) och sträcker sig fram tills marken blir tjälad. För barrväxter gäller vårplantering eller tidig höstplantering, ej senare än slutet av oktober i södra Sverige, slutet av september i mellersta Sverige och mitten av augusti till mitten av september i norra Sverige. Detta eftersom rotsystemet då har möjlighet att hinna nå ut i den befintliga jorden och säkra vattenupptagning innan vintern.

Företablerade växter i Air-Pot – Plantering av företablerade växter ger större flexibilitet gällande planteringstidpunkt jämfört med klumpade växter. Dessa kan planteras hela året så länge marken inte är frusen. Glöm inte att vattna ordentligt den första tiden efter plantering då företablerade växter har hela sitt rotsystem intakt vid leverans.

Krukodlade (co) – Träd, buskar och barrväxter odlade i container kan planteras hela året så länge det inte är tjälad i marken. Var alltid noga med att kontrollera så att inget rotsnurr hunnit uppstå i krukkan. Skulle så vara fallet bör

rötterna som går runt skäras av på 3–4 ställen för att stimulera nya rötter att växa utåt. Rotsnurr av grövre förvedade rötter får ej förekomma!

Växter med köttiga rötter, såsom *Catalpa*, *Juglans*, *Liriodendron* och *Magnolia* gynnas av vårplantering, likaså växter som planteras nära härdighetsgränsen.

Root Control Bag (RCB) – Växter odlade i RCB kan, liksom de krukodlade växterna planteras under hela säsongen så länge inte marken är tjälad. Glöm inte att ta bort påsen och vattna ordentligt den första tiden, då RCB-odlade växter har mer än 80 % av rotsystemet intakt vid leverans.

Perenner odlas vanligtvis i kruka och kan planteras under hela säsongen, men bör inte planteras för sent på hösten. Ungefär samma tider gäller som för klumpade barrväxter. Vid sen höstplantering riskerar plantan att frysa och pressas upp ur marken om den inte har hunnit rota fast ordentligt. När våren sedan kommer är risken stor att den uppfrysna rotklumpen torkar ut. Vid höstplantering av perenner har de ofta börjat inta höstutseende varför du inte ska vänta dig en vacker höstblomning. Det får du däremot nästkommande säsong.

Etableringsskötsel

Nyplanterade växter behöver mycket skötsel i början. De två första åren är ganska arbetsintensiva, men det betalar sig på lång sikt.

År 1

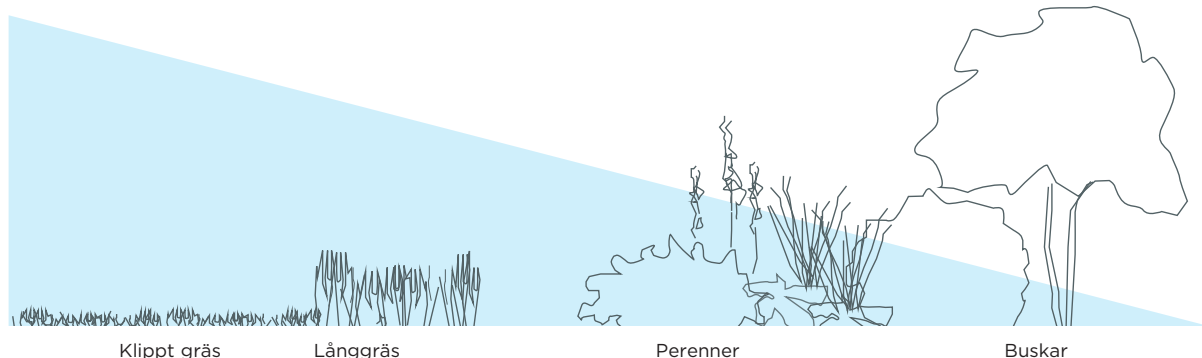
Bevattning – Här gäller sunt förnuft. Att sätta upp generella tidpunkter för när planteringsytorna skall vattnas är som att styra någon till att gå ut och sola varje torsdag oavsett väder. Vid varmt och torrt väder kan vatten behövas mer än en gång i veckan, medan det vid kallare och fuktigare väderlek kanske bara behöver vattnas några gånger per säsong. Det viktiga är att kontrollera att jorden hålls fuktig.

Kontrollera bevattningsbehovet en gång i veckan och vidta de åtgärder som behövs. Vattna hellre lite vid flera tillfällen än mycket vid få tillfällen, men se dock till att vattnet tränger ner ordentligt vid varje vattning. 25 liter per kvm innebär en nederbörds mängd motsvarande 25 mm vilket brukar räcka ca 1 vecka vid normal väderlek. Större träd kan dock behöva betydligt mer vatten. Olika jordar behöver olika mycket vatten. En väl-dränerad jord måste vattnas oftare än en dåligt dränerad. På den senare finns risk att växten dränks om vattnet blir stående. På dåligt dränerade jordar kan det istället vara bra att antingen dränera växtbädden eller att plantera på upphöjd växtbädd. Det är självklart även att buskar och perenner vattnas ordentligt under etableringsfasen.

Ogräs – Ogräsbekämpning är av största vikt under växtens etablering, varför det är viktigt att hålla återkommande kontroller åtminstone varannan vecka. Ogräset stjäl vatten och näring och om det inte bekämpas i tid blir det ofta mycket svårbekämpat och kan till och med

Dricker mest

Dricker minst

Ill: Tove Lineskär

Vattenkonkurrenter. Klippt gräs är den värsta vattenkonkurrenten för nyplanterade träd. En plantering av perenner eller låga buskar runt trädet gör att mer vatten blir över till trädet vid vattning och regn.

kväva växten. Var extra vaksam på rotagräs som åkerfräken, tistlar och kvickrot. Var dock mycket återhållsam med kemisk bekämpning i närheten av nyplanterade växter. Ett alternativ är att hålla nere ogräset med en vattengenomsläpplig väv t ex mypexväv eller med hjälp av barkflis. Plantering av marktäckande buskar eller perenner kring trädstammar hjälper även till att hålla nere ogrästrycket. Dock konkurrerar dessa om resurser under etableringstiden. Se därför till att det finns tillräckligt med vatten och näring för både marktäckare och träd. Perennytor sluter sig snabbt men är sårbara för ogräsangrepp under den första växtsäsongen. Kontrollera ytans status varje vecka och vidtag därefter åtgärder.

Gödsling – Gödsling behöver i regel inte utföras under det första året om jorden är ordentligt grundgödslad. Är du osäker på näringsstatusen kan långtidsverkande gödsel med fördel användas i planteringsgropen i samband med planteringen för att tillgodose näringstillgången under 1:a etableringsåret. Gödsla enligt rekommendation på förpackningen.

Beskärning – Beskärning skall inte vara nödvändig under den första säsongen. Låt trädet växa en säsong innan några större ingrepp utförs. Felväxande grenar och eventuella dubbeltoppar bör dock avlägsnas vid planteringsstillfället. Buskar bör inte beskäras under de första åren. För häckplanter i mindre storlekar är det däremot viktigt med etableringsbeskärning för att få en tät häck ända nerifrån. Nedskaeringen bör göras en säsong efter planteringen, på våren. (Gäller ej Carpinus och Fagus, som ska toppas först vid slutlig höjd.) Kontrollera att uppbindningen av träd är hel och fungerande.

År 2

Bevattning – För vattningen gäller samma noggranna, veckovisa kontroll som under år 1 och åtgärder därefter.

Ogräs – Även ogräsbekämpningen bör fortsätta med veckovisa kontroller. Vårplanterade perennytor har som regel börjat sluta sig, men kontrollen bör fortsätta så att ogräs inte kan få fäste. Planterade buskytor skall fortsättningsvis hållas under uppsikt varannan vecka.

Gödsling – Andra året bör ytorna gödglas precis i början på växtsäsongen. Använd ett långtidsverkande fullgödselmedel och följ anvisningen på förpackningen, viktigt att kornen myllas ner ordentligt i jorden. Används vanligt fullgödsel typ NPK är det viktigt att inte gödsla för sent, en bra generell regel är att kväve ej ska ges efter midsommar med tanke på risken för sen avmognad. Vällbrunnen kogödsel är ett mycket bra komplement eller alternativ till ovanstående då det gynnar mikrolivet. Lägg ut ca 5 cm.

Beskärning – Nu är växten redo för eventuell beskärning. Barrotade häckplanter som planterades förra våren kan behöva skäras ner hårt för att förgrena sig bra. (Ej Carpinus och Fagus). Höstplanterade häckplanter skall beskäras nästa säsong. När det gäller träd bör du vara vaksam på om uppbyggnadsbeskärning är nödvändig, dvs eventuella dubbeltoppar och felriktade grenar. Kontrollera att uppbindningen av trädet är hel och fungerande, eventuellt kan uppbindningen tas bort om trädet är etablerat och står stadigt.

År 3

Nu kan du generellt dra ner på skötselåtgärderna ordentligt. Vattning behövs som regel bara under torra perioder och buskplanteringar ska ha slutit sig. Det är ändå viktigt att 1–2 gånger i månaden kontrollera så att inget ogräs håller på att få fäste. Gödslingen utförs som under år 2. Det är dock fortfarande viktigt att uppbyggnadsbeskärningen efterföljs. Gör rutinmässiga kontroller och ingrepp så att särytornas storlek minimeras. Särytor från 5–7 cm och uppåt riskerar att bli inkörsportar för röta och svampsjukdomar. Perennytor måste ses över var 14:e dag! Häck som planterades på hösten år 1 skall nu skäras ner för att förgrena sig ordentligt (artspecifikt). Uppbindning av träd bör nu som regel tas bort då de ofta gör mer skada än nytta.

Vattenkonkurrenter

Nyplanterade växter är mer beroende av tillfört vatten än etablerade växter. Att låta gräset växa ända in till stammen på nyplanterade träd är ofta förödande för trädets etablering. Klippt gräs är trädets värsta vattenkonkurrent. Ett betydligt bättre alternativ är då att täcka marken med lågväxande buskar eller marktäckande perenner. Allra

minst konkurrens ger dock öppen jord. Optimalt är om möjlighet finns att etablera trädet i öppen jord eller med hjälp av barkflis under de första säsongerna för att därefter plantera marktäckande vegetation.

Beskärning

Uppbyggnadsbeskärning är av största vikt för att minimera framtida skötselkostnader. Träd med naturligt genomgående stam har mindre beskärningsbehov än träd som tenderar att bilda tidigt förgrenad krona, så som ek. Även rakstammade träd kan behöva en översyn med jämna mellanrum där konkurrerande och felväxande grenar avlägsnas. Vänta inte för länge med uppstämningen då stora snittytor (över 5 cm) är inkörsportar för både sjukdomar och svampangrepp.

Generellt bör ingen beskärning utföras förrän trädet är etablerat. Träd med extremt långa årsskott kan dock behöva beskärnas redan vid planteringen för att få en bättre balans i kronan. Likaså skall dubbeltoppar, skadade och felväxande grenar avlägsnas innan plantering. Det är ofta bara ett par sekatorklipp vid plantering, men kan orsaka stora kostnader längre fram om det inte görs.

Häckplantor i mindre storlekar skall beskärnas hårt en säsong efter plantering för att förgrena sig och lägga grunden till en tät och fin häck. Buskar bör sällan beskärnas under de första åren men vissa sorter kan med tiden bli risiga och bör förnygras med jämna mellanrum. En del tål total nedskärning, något som i större planteringar kan göras med slättermaskin. Andra bör gallras genom borttagning av de äldsta grenarna vart annat till vart tredje år.

Slitage

Vilket slitage växtmaterialet utsätts för beror självklart på i vilken miljö det planterats i. På skolgårdar och liknande utsätts växtmaterialet för en god del slitage jämfört med om det planterats i en lugn parkmiljö. Det finns många sätt att skydda växterna från detta slitage, men i skolmiljöer gäller främst att välja material som tål lek. Att välja större kvaliteter, som so 20–25, gör att träden generellt tål mer slitage, att stammarna inte bryts av lika lätt och att grenarna är så pass kraftiga att de klarar en del belastning. En stamhöjd på 230 cm gör träden svårare att klättra upp i.

Trädgaller av järn skyddar stammen mot påkörning, kamphundar och fastlåsta cyklar, men måste tas bort innan trädet riskerar att växa in i det.

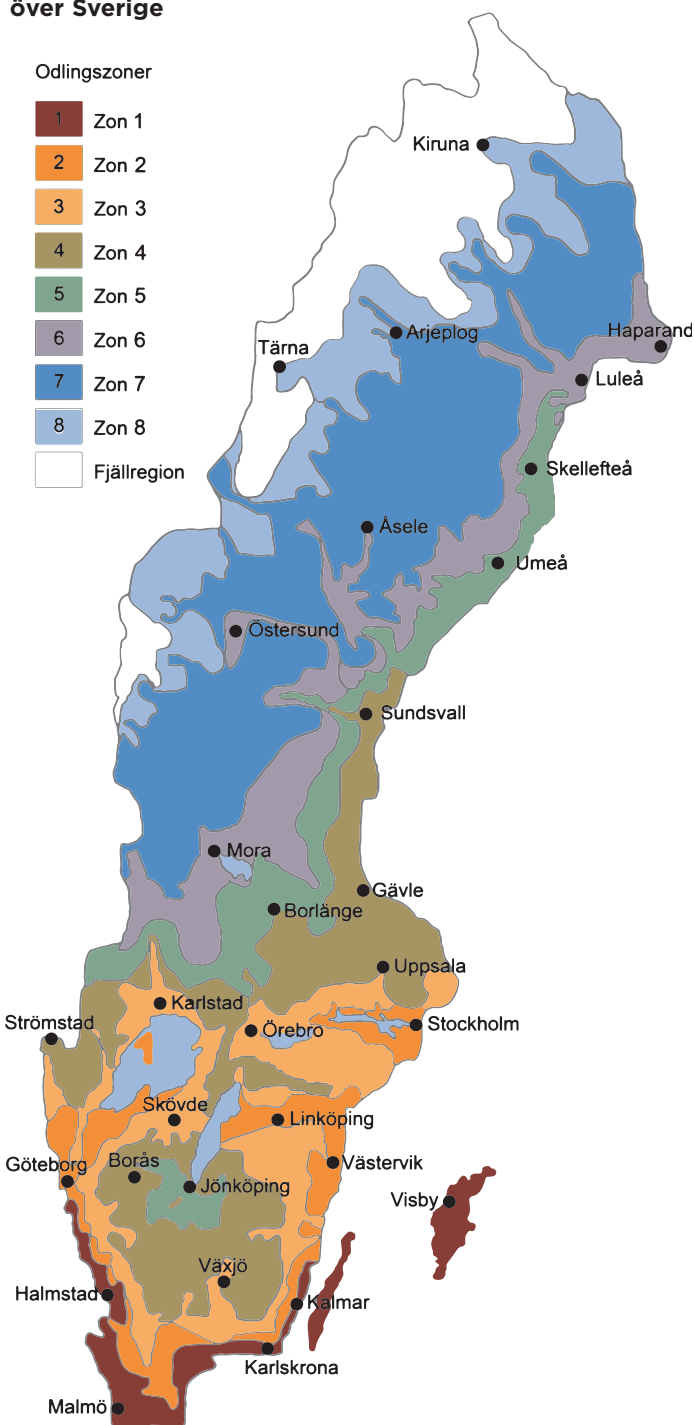
Härdighet

De härdighetsangivelser som anges i den här katalogen baseras på Riksförbundet Svensk Trädgårds zonkarta. Härdigheten ger en uppfattning om en växts möjliga utbredning, men zonerna är inte fasta och det finns stora variationer inom varje geografisk odlingszon. Det beror bl a på jordens beskaffenhet. En väl-dränerad jord gör zonen bättre, medan tung, kompakterad och kall jord kan försämra zonen. I våra tätorter med mycket värme-lagrande stenmaterial och läckande värme från om-givande infrastruktur kan zonen vara både en och två zoner bättre än vad som anges på zonkartan.

Du kan själv påverka zonen genom att t ex plantera i upphöjda bäddar som värms upp snabbare på våren och blir mer dränerade än omgivande mark. Häckar och buskage hjälper till att förbättra zonen genom att de skapar lä.

Ofta kan ganska exotiska växter odlas i en stads centrala delar. Bygg dock stommen med ordentligt härdiga träd och buskar. Att plantera en allé med ett träd som är precis på sin nordgräns är vanskligt då det stör intrycket mycket om ett träd skulle gå ut. Lägg gärna till en odlingszon på dina stomväxter för att vara säkra på att de klarar av de riktigt kalla vintrar som förr eller senare dyker upp.

Riksförbundet Svensk Trädgårds zonkarta över Sverige

Häckguide

När man står inför valet av häck är det ett antal viktiga saker att tänka på.

1. Vilka odlingsförutsättningar råder?

Rätt växt för rätt ståndort är minst lika viktigt som vid vanlig växtanvändning, att slarva här ger växten redan från början ett stort underläge.

2. Hur mycket plats får häcken ta?

Friväxande häckar tar ofta mer än 2 m och ibland över 4 m i anspråk medan klippta häckar utan problem kan hållas smalare än 1 m. Även höjden kan lätt styras på klippta häckar.

3. Hur snabbt ska häcken vara "färdig"?

Beroende på hur snabbt häcken ska ge ett fullgott skydd, eller avsedd effekt kan olika storlekar på plantorna väljas. Med planter av häckkvalitet kan det ta upp till 7 år innan häcken har kommit upp till två meter. Med färdig häck behöver det bara ta en säsong, då är även allt uppbyggnadsarbete redan gjort i plantskolan.

4. Hur mycket tid får läggas på att sköta häcken?

Önskas en i det närmaste skötselfri häck är friväxande det enda alternativet, även dessa kan dock behöva viss skötsel i form av återhållning av slyinslag och ev. gallring. Klippta häckar kräver förutom urrensning av sly även klippning. I Sveriges norra och mellersta delar räcker oftast en klippning per säsong medan det i södra Sverige kan behöva klippas 2 eller ibland 3 gånger per säsong beroende på sortval och önskat intryck.

5. Skall den vara blommande, vintergrön, tät eller luftig?

Friväxande häckar är ofta rikt blommande och ger ett naturligt och lite mjukare intryck medan klippta häckar får ett betydligt tätare grenverk med färre blommor och striktare intryck.

Generellt planteringsavstånd för planter av häckkvalitet är 3 st/lpm.

Ett urval av växter som lämpar sig för:

Klippta häckar

Stora, >1,5 m	Mellanstora, 0,8-1,5 m	Små, <0,8 m
Acer campestre Carpinus betulus Cornus mas Crataegus i arter och sorter Fagus sylvatica Larix i arter och sorter Picea abies Spiraea x vanhouttei Taxus i arter och sorter Tilia platyphyllos Thuja occidentalis	Caragana arborescens Crataegus i arter och sorter Cotoneaster lucidus Ligustrum vulgare Pyracantha i sorter Ribes alpinum 'Schmidt' Syringa vulgaris	Ilex crenata i sorter Ligustrum vulgare 'Lodense' Pyracantha 'Red Cushion' Ribes alpinum 'Schmidt' Taxus baccata 'Kleiner Grüner' Taxus cuspidata 'Lescow' Berberis thunbergii i sorter
Vackra vintertid	Blommande	För extrema ståndorter
Berberis candidula/julianae/ verruculosa Carpinus betulus Fagus sylvatica Larix i arter och sorter Picea abies Picea glauca Prunus laurocerasus i sorter	Amelanchier i arter Caragana arborescens Cornus mas Forsythia x intermedia i sorter Prunus laurocerasus i sorter Pyracantha i sorter	Alnus glutinosa - extremt våta marker Caragana arborescens - torra, magra jordar Fagus sylvatica - halvt skuggiga till skuggiga lägen Sorbus mougeottii - torra, vindutsatta lägen Taxus baccata - skuggiga och fuktiga lägen Ribes alpinum 'Schmidt' - halvskuggiga till skuggiga lägen

Friväxande häckar

Stora, >1,5 m	Mellanstora, 0,8-1,5 m	Små, <0,8 m
Amelanchier lamarckii Aronia melanocarpa var. elata Crataegus flabellata var. grayana Picea omorika Pinus mugo var. pumillo Prunus laurocerasus i sorter Salix fragilis 'Bullata' Spiraea x cinerea 'Grefsheim' Syringa vulgaris Thuja occidentalis 'Smaragd' Weigela hybrida i sorter	Aronia 'Hugin' Berberis verruculosa Cotoneaster divaricatus Fargesia i sorter Philadelphus 'Mont Blanc' Potentilla fruticosa i sorter Prunus laurocerasus i sorter Ribes rubrum/nigrum Rosa rugosa i sorter Salix purpurea 'Nana'	Deutzia gracilis Lavandula angustifolia Prunus laurocerasus 'Otto Luyken' Potentilla fruticosa i sorter Ribes uva-crispa i sorter Spiraea japonica i sorter
Vackra vintertid	Blommande	För extrema ståndorter
Berberis verruculosa Fargesia i sorter Pinus mugo i sorter Prunus laurocerasus i sorter Thuja occidentalis 'Smaragd'	Aronia i arter och sorter Deutzia i arter och sorter Philadelphus i arter och sorter Rosa rugosa i sorter Syringa i arter och sorter Weigela hybrida i sorter	Berberis thunbergii - störda jordar Mahonia aquifolium i sorter - skuggiga lägen Potentilla fruticosa i sorter - varma och torra lägen Rosa rugosa i sorter - sandiga och magra jordar Salix fragilis 'Bullata' - fuktiga och blåsiga lägen Syringa vulgaris - torra (när de etablerats) och magra jordar

LATHUND FÖR VÄXTVAL

Krypande buskar	zon	höjd (m)	bredd (m)	läge	blomfärg	bladfärg
Cotoneaster dammeri 'Major'	I-IV	0,1-0,2	1,2	sol-halvskugga	vit	mörkgrön
Cytiscus decumbens	I-III	0,2	0,8	sol	gul	grön
Erica carnea	I-IV	0,1-0,3	0,2-0,5	sol	vit-mörkrosa	grön
Euonymus fortunei 'Emerald 'n Gold'	I-IV	0,4-0,6	0,6-1	sol-skugga		gul/grön
Euonymus fortunei 'Emerald Gaiety'	I-III	0,5	0,6-1	sol-skugga		vit/grön
Genista lydia	I-IV	0,5	1	sol	gul	grön
Hedera hibernica	I-II	0,1-0,3		sol-skugga		grön
Juniperus communis 'Green Carpet'	I-IV	0	1,5-2	sol		grön
Juniperus communis 'Hornibrookii'	I-V	0,4	3	sol		grön
Juniperus communis 'Repanda'	I-VI	0,3	2	sol		grön
Juniperus horizontalis 'Andorra Compacta'	I-IV	0,3-0,5	1,5	sol		grågrön
Juniperus horizontalis 'Blue Chip'	I-IV	0,3	1	sol		stålblå
Juniperus horizontalis 'Prince of Wales'	I-IV	0,2	1,5	sol		blågrön
Juniperus horizontalis 'Wiltonii'	I-IV	0,1-0,3	2	sol		gråblå
Juniperus squamata 'Blue Carpet'	I-IV	0,4	1,5-4	sol		silverblå
Lonicera caerulea v. kamchatica ANJA™ E	I-VI	0,3-0,4	0,6	sol-skugga	vit	mattgrön
Microbiota decussata 'Sibirteppe' E	I-VI	0,3	1,5-3	sol		grön
Pachysandra terminalis	I-IV	0,2	utlöpare	sol-skugga	gulvit	grön
Potentilla tridentata 'Nuuk'	I-VII	0,1-0,15		sol	vit	grön
Salix repens 'Green Carpet' E	I-IV	0,2	1-2	sol	gul	grön
Salix repens 'Grey Carpet' E	I-IV	0,1-0,15	1-2	sol	gul	grågrön
Symphoricarpos 'Arvid' E	I-VI	0,4-0,5	>0,5	sol-skugga	rosavit	matt grön
Taxus baccata 'Repandens'	I-IV	0,4-0,5	1-2	Sol-skugga		grön

Låga buskar 0,5-1,5 m	zon	höjd (m)	bredd (m)	läge	blomfärg	bladfärg
Aronia melanocarpa GLORIE® E	I-V (-VI)	0,6-0,8	0,4-0,5	sol	vit	grön
Aronia melanocarpa 'Hugin' E	I-VI	0,8-1,5	0,8-1,5	sol-halvskugga	vit	grön
Chamaecytisus purpureus	I-IV	0,3-0,5	0,8-1,5	sol	purpur/vit	grön
Cornus stolonifera 'Kelseyi'	I-V	0,4-0,5	1-1,5	sol-halvskugga		grön
Cotoneaster 'Coral Beauty'	I-IV	0,3-0,6	1,5-2	sol-skugga	vit	grön
Cotoneaster 'Eichholz'	I-IV	0,3	1,5	sol-skugga	vit	grön
Cotoneaster apiculatus E	I-IV (-V)	0,8-1	1-1,8	sol-halvskugga	vit	grön
Cytisus nigricans 'Cyni'	I-III	0,8-1,2	1	sol	gul	grön
Cytisus praecox	I-III	1-1,5	1-1,5	sol	gul	grön
Daphne mezereum	I-VII	0,8-1,5	0,8-1,5	sol-skugga	rödrosa	grön
Deutzia gracilis	I-III	0,5-1	0,8-1	sol-halvskugga	vit	grön
Euonymus fortunei 'Vegetus'	I-III	0,4-1,5	1-2	sol-skugga		grön
Fargesia murielae 'Simba'	I-III	1,5	1-1,5	sol-halvskugga		grön
Hydrangea arborescens 'Annabelle'	I-IV	0,8-1,2	1-1,4	sol-skugga	gräddvit	grön
Hypericum erectum 'Gemo'	I-III	0,6-1,2	<1,5	sol-halvskugga	mörkgul	grön
Ligustrum vulgare 'Lodense'	I-IV	0,6-1	1-1,5	sol-skugga	vit	mörkgrön
Mahonia aquifolium 'Smaragd'	I-III	0,6-1,2	1-1,2	sol-skugga	gul	mörkgrön
Philadelphus 'Mont Blanc'	I-V	1-1,5	1-1,5	sol-halvskugga	vit	grön
Potentilla i sorter	I-III-VI sortber.	0,5-1,5 sortber.	0,6-1,5 sortber.	sol-halvskugga	gul/vit/rosa/ rödorange	grön/mattgrön
Prunus laurocerasus 'Otto Luyken'	I-II	0,5-1	2-3	sol-skugga	vit	mörkgrön
Prunus tenella 'Fire Hill'	I-III	0,6-1,2	0,5-1	sol	rosa	grön
Rhododendron impeditum i sorter	I-III	0,5-0,8	0,6-1	sol-halvskugga	blålila	mattörkgrön
Rhododendron repens i sorter	I-II-IV	0,5-0,6	0,8-1,2	sol-skugga	scharlakans- röd	mörkgrön
Rhododendron yakushmanum i sorter	I-II-IV	0,8-1,5	1-1,5	sol-skugga	rosa/vit	mörkgrön
Rosa nitida	I-VII	0,7-0,8	1, rotskott	sol-halvskugga	rosa	grön
Salix lanata	I-VIII	0,8-1,2	1	sol	gul	silvirg
Spiraea betulifolia 'Tor' E	I-VII	0,8-1,2	0,8-1,2	sol-halvskugga	vit	grön
Spiraea x cinerea	I-V	0,75	0,8	sol-halvskugga	vit	grön
Spiraea japonica 'Anhony Waterer'	I-V	0,7-1	0,8-1	sol-halvskugga	karminröd	mörkgrön
Spiraea japonica 'Goldmound'	I-IV	0,5-0,6	0,6	sol-halvskugga	rosa	gulgrön
Spiraea japonica 'Little Princess' E	I-VI	0,4-0,8	0,5-0,8	sol-halvskugga	rosa	grön
Spiraea nipponica 'June Bride'	I-V	0,6-0,8	0,8	sol-halvskugga	vit	grön
Stephanandra incisa 'Crispa'	I-IV	0,5-1,2	0,8-1,4	sol-skugga	blekgul	ljusgrön

RÅD & TIPS

Fort. låga buskar 0,5–1,5 m	zon	höjd (m)	bredd (m)	läge	blomfärg	bladfärg
<i>Symphoricarpos</i> 'Hancock'	I-III	0,4-1,2	1,5-2	sol-skugga	rosa/vit	grön
<i>Syringa meyeri</i> 'Palibin'	I-IV	0,8-1	1-1,2	sol-halvskugga	ljus violett	mattngrön
<i>Viburnum carlesii</i> 'Aurora'	I-IV	1-1,5	1-1,5	sol-halvskugga	rosa/vit	mattngrön
<i>Weigela florida</i> 'Alexandra'	I-II	1,2-1,5	1-1,6	sol-halvskugga	karminrosa	purpur
<i>Weigela florida</i> 'Minuet'	I-IV	0,5-0,6	0,6-0,8	sol-halvskugga	karminrosa	mörkgrön/ purpur
<i>Pinus mugo</i> var. <i>pumilio</i> f.k. SAUHERAD E	I-VI	1-1,5	2-2,5	sol		mörkgrön

Mindre träd för små utrymmen	zon	höjd (m)	bredd (m)	läge	blomfärg	bladfärg
<i>Amelanchier lamarckii</i>	I-V	5-6	4-5	sol-halvskugga	vit	grön
<i>Amelanchier</i> 'Robin Hill'	I-III	5-6	3-4	sol-halvskugga	vit	grön
<i>Cornus mas</i>	I-IV	4-6	5-7	sol-skugga	gul	grön
<i>Crataegus x lavalleyi</i> 'Carrierii'	I-II	5-7	5-7	sol-halvskugga	vit	mörkgrön
<i>Crataegus x media</i> 'Paul's Scarlet'	I-IV	5-7	3-6	sol-halvskugga	rödrosa	grön
<i>Crataegus x persimilis</i> 'Splendens'	I-IV	4-6	4-5	sol-halvskugga	vit	mörkgrön
<i>Magnolia kobus</i>	I-III	6-8 (-10)	4-8	sol-halvskugga	vit	grön
<i>Malus</i> 'Evereste'	I-III	5-7	3-5	sol-halvskugga	vit	grön
<i>Malus floribunda</i>	I-IV	4-5	4-5	sol-halvskugga	vitrosa	grön
<i>Malus</i> 'John Downie'	I-VI	5-7	4-5	sol-halvskugga	vit	grön
<i>Malus</i> 'Professor Sprenger'	I-IV	3-5	4-5	sol-halvskugga	vit	grön
<i>Prunus x hilleri</i> 'Spire'	I-III	5-7	2-3	sol-halvskugga	ljusrosa	grön
<i>Prunus cerasifera</i> 'Nigra'	I-II	5-7	3-6	sol-halvskugga	rosa	purpur
<i>Prunus sargentii</i> 'Rancho'	I-IV	8-10	3-5	sol	vitrosa	grön
<i>Prunus</i> 'Umineko'	I-II	5-7	4-5	sol	ljusrosa	grön
<i>Sorbus</i> 'Joseph Rock'	I-II	4-7	2-4	sol	vit	mörkgrön
<i>Sorbus</i> 'Rosmari' E	I-IV	5-6	4-5	sol	vit	grön
<i>Tilia cordata</i> 'Linn' E	I-IV	10-12	4-5	sol	limegul	grön

Smalkronig/pelarförm	zon	höjd (m)	bredd (m)	läge	blomfärg	bladfärg
<i>Acer campestre</i> 'Green Column'	I-IV	8-10	3-4	sol-halvskugga	limegul	grön
<i>Acer rubrum</i> 'Scanlon'	I-II	10-12	4-5	sol-halvskugga	röd	grön
<i>Acer saccharinum</i> 'Pyramidale'	I-III	16-18	6-8	sol	rödaktig	grönsilvrig
<i>Amelanchier spicata</i>	I-VII	3-5 (-7)	2-3	sol-halvskugga	vit	mörkgrön
<i>Caprinus betulus</i> 'Lucas'	I-IV	5-8	2-4	sol-halvskugga		grön
<i>Crataegus monogyna</i> 'Stricta'	I-III	5-8	3-4	sol-halvskugga	vit	grön
<i>Fagus sylv.</i> 'Dawycy'/'D. Gold'/'D. Purple'	I-III	6-15	2-3	sol-skugga		grön/gul/ purpur
<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica' 'Vemboö' E/'Oskeladden' E	I-IV	3-5	0,5	sol		mörkgrön
<i>Malus baccata</i> 'Columnaris'	I-VI	7-9	2-3	sol	vit	grön
<i>Pinus nigra</i> 'Pyramidata'	I-III	5-7	1-2	sol		mörkgrön
<i>Pinus sylvestris</i> 'Fastigiata'	I-V	8-10	1,5	sol		blågrön
<i>Populus nigra</i> 'Italica'	I-IV	20-25	4-6 (-8)	sol		grön
<i>Populus tremula</i> 'Erecta'	I-VI	15-20	1,5-2,5	sol		grön
<i>Prunus</i> 'Sunset Boulevard'	I-II	8-10	3-4	sol-halvskugga	vitrosa	grön
<i>Prunus x hilleri</i> 'Spire'	I-III	5-7	2-3	sol-halvskugga	ljusrosa	grön
<i>Prunus x serrulata</i> 'Ama-no-gawa'	I-II	3-5	1-2	sol	rosa	grön
<i>Quercus palustris</i> 'Green Pillar'	I-III	10-13	3-4,5	sol-halvskugga		grön
<i>Quercus robur</i> 'Fastigate Koster'	I-IV	20-25	3-4	sol-halvskugga		grön
<i>Sorbus aucuparia</i> 'Fastigiata'	I-V	6-8	1-2	sol-halvskugga	vit	mörkgrön
<i>Sorbus incana</i> E	I-III	6-8	4-6	sol-halvskugga	vit	grön/silver
<i>Taxus baccata</i> 'Fastigiata'	I-II	3-6	1-2,5	sol-skugga		mörkgrön
<i>Thuja occidentalis</i> 'Fastigiata'/'Smaragd'	I-V	3-9	1-1,8	sol-skugga		mörkgrön
<i>Thuja plicata</i> 'Excelsa'	I-IV	15-20	4-5	sol-skugga		mörkgrön

RÅD & TIPS

Klotformig	zon	höjd (m)	bredd (m)	läge	blomfärg	bladfärg
Acer campestre 'Nanum'	I-III	4-6	2-3	sol-skugga		mörkgrön
Acer platanoides 'Globosum'	I-IV	4-5	3-4	sol-halvskugga	limegul	mörkgrön
Catalpa bignoides 'Nana'	I	4-6	2-3	sol		ljusgrön
Fraxinus ornus 'Mecsek'	I-III	2-4	2-4	sol-halvskugga	vit	grön
Prunus x eminens 'Umbraculifera'	I-IV	3-5	2-3(-4)	sol-skugga	vit	mörkgrön
Robinia pseudoacacia 'Umbraculifera'	I	5-7	4	sol		mörkgrön
Salix fragilis 'Bullata'	I-VI	8-10	8-10	sol	limegul	ljusgrön
Sorbus x thuringiaca 'Fastigiata'	I-V	5-7	2,5-6	sol-halvskugga	vit	mörkgrön

Växter med röda blad	zon	höjd (m)	bredd (m)	läge	blomfärg	bladfärg
Acer palmatum 'Atropurpureum'	I-III	2-5	2-5	sol-halvskugga	gul	mörkröd
Acer palmatum 'Garnet'	I-II	1,2-1,8	1,5-2,5	sol-halvskugga		mörkröd
Acer platanoides 'Royal Red'	I-IV	12-15	8-10	sol-halvskugga	gul	blodröd
Berberis thunbergii 'Atropurpurea'	I-V	2-3	1,5-2,5	sol-halvskugga	gul	mörkröd
Berberis thunbergii 'Atropurpurea Nana'	I-V	0,4-0,7	0,5-0,6	sol-halvskugga	gul	mörkröd
Berberis thunbergii 'Red Chief'	I-V	1,5	1,5	sol-halvskugga	gul	mörkröd
Corylus maxima 'Purpurea'	I-III	3-5	3-5	sol-skugga	gul	mörkröd/grön
Cotinus coggygria 'Royal Purple'	I-II	2-3	2-3	sol	gul	mörkröd
Fagus sylvatica 'Dawyck Purple'	I-III	6-8	2	sol-halvskugga		mörkröd/ rödgrön
Fagus sylvatica 'Purple Fountain'	I-IV	6-10	4-5	sol-halvskugga		mörkröd
Fagus sylvatica 'Purpurea Pendula'	I-III	6-8	2,5-5	sol-halvskugga		blodröd
Fagus sylvatica 'Purpurea Latifolia'	I-III	12-15	10-12	sol-halvskugga		svartröd
Fagus sylvatica f. purpurea	I-IV	20-25	15-20	sol-halvskugga		rödgrön
Malus 'Profusion'	I-IV	4-5	4-6	sol	mörkrosa	mörkt rödgrön
Malus 'Royalty'	I-V	4-5	4-6	sol	rosaröda	mörkröd
Physocarpus opulifolius 'Diabolo'	I-IV	1,5-2,5	1-1,5	sol-halvskugga	rosa	mörkröd
Prunus cerasifera 'Nigra'	I-II	5-7 cm	3-6	sol-halvskugga	rosa	mörkröd
Prunus x cistena	I-V	1-1,5	1,5-1,8	sol	vitrosa/rosa	mörkröd
Prunus padus 'Colorata'	I-V	6-9	4-6	sol-halvskugga	mörkrosa	mörkröd/grön
Prunus virginiana 'Shubert'	I-VI	7-9	4-6	sol-halvskugga	mörkrosa	grön/-mörkröd
Weigela florida 'Alexandra'	I-II	1,2-1,6	1-1,6	sol-halvskugga	mörkrosa	purpur
Weigela 'Minuet'	I-IV	0,4-0,6	0,6-0,8	sol-halvskugga	mörkrosa	purpur/ mörkgrön

Vindtåliga växter	zon	höjd (m)	bredd (m)	blomfärg	övrigt
Acer campestre E	I-IV	7-10	6-8	gulgrön	salt, tork o värmetålig
Alnus glutinosa E	I-V	15-20	8-10		tål mycket blöta ståndorter
Amelanchier spicata E	I-VII	3-5(-7)	1,2-2 (-3)	vit	blåsvarta bär
Crataegus i arter/sorter	I-IV-VII	4-8	3-7	vit + rosa	röda bär
Elaeagnus angustifolia	I-V	4-6	4-6	gul/silver	torka, kalk, värme
Hippophae rhamnoides	I-VI	3-5	2-5		orange frukt
Juniperus communis i sorter	I-III-VI	0,1-5	1-3		städsegrön
Pinus mugo i sorter	I-V-VII	0,5-3	0,7-5		Städsegrön
Pinus nigra	I-V	12-18	8-10 (-15)		Städsegrön
Populus x canadensis 'Robusta'	I-V	20-25	14-16		
Prunus spinosa	I-IV(-V)	1-3	rotskott	vit	blåa åtliga bär
Quercus robur E	I-V	20-25	15-20		
Rosa rugosa i sorter	I-VIII	2,5	2,5	rosa/vit/ gul mfl	torka, salt, värme, anspråkslös
Salix alba i sorter	I-III-VI	14-18	10-12	gulgrön	Vind, värme
Salix repens i sorter	I-IV(-V)	0,1-0,2	1-2	gul	mycket tålig
Sambucus nigra E	I-IV	3-5	3-6	vit	svarta bär
Sorbus intermedia E	I-V	12-15	6-8	vit	röda bär
Sorbus x thuringiaca 'Fastigiata' E	I-V	5-7	2,5-6	vit	röda bär

RÅD & TIPS

Växter för skuggiga lägen	zon	höjd (m)	bredd (m)	blomfärg	övrigt
<i>Cornus canadensis</i>	I-IV(-VII)	0,1-0,15	utlöpare	vit	surjordsväxt
<i>Euonymus</i> for. 'Emerald'n Gold'/'E Gaiety'	I-III-IV	0,4-0,6	0,6-1		städsgrön
<i>Fagus sylvatica</i> E	I-IV	20-25	20-25		kvarsittande blad under vintern
<i>Ilex aquifolium</i>	I-II	2-4	2-3	vit	städsgrön
<i>Ilex x meserveae</i>	I-IV	1-2,5	1-1,5	vit	städsgrön
<i>Kerria japonica</i> 'Pleniflora'	I-II	1-1,5	0,8-1,2	gul	
<i>Ligustrum vulgare</i> , L. v. 'Atrovirens'	I-IV	2-3	2-3,5	vit	
<i>Lonicera maackii</i> 'Kristall' E	I-V	2-5	3-5	vit	röda bär
<i>Lonicera xylosteum</i>	I-VII	3-4	2-3	vitgul	hårdig och tålig, klarar sura jordar
<i>Mahonia aquifolium</i> i sorter	I-IV	0,5-1	1	gul	blå bär
<i>Pachysandra terminalis</i>	I-IV	0,2	utlöpare	vit	städsgrön
<i>Physocarpus opulifolius</i>	I-VI	2-4	2-3	gräddvit	
<i>Prunus laurocerasus</i> i sorter	I-II-III	0,5-3	1,5-4	vit	städsgrön
<i>Ribes alpinum</i> 'Schmidt'	I-VIII	1-2	1-2	gulgrön	grönskar tidigt
<i>Ribes odoratum</i>	I-VIII	1-2	1-2	gul	salttålig
<i>Sorbaria sorbifolia</i> 'Pia' E	I-VII	1,5-2	1,5-1,8	gräddvit	sprider sig med rotskott
<i>Sorbus aucuparia</i> E	I-VII	10-15	4-6	vit	snabbväxande
<i>Symphoricarpos</i> 'Arvid' E	I-VI	0,4-0,5	1,2-1,5	rosa	sprider sig med rotskott
<i>Taxus baccata</i> i sorter, hybrider	I-II-V	5-7	6-8		städsgrön
<i>Thuja occidentalis</i> i sorter	I-IV	-	-		städsgrön
<i>Thujopsis dolabrata</i>	I-V	9-12	5-6		städsgrön
<i>Tsuga</i> i arter och sorter	I-V	-	-		städsgrön
<i>Vinca minor</i>	I-IV	0,1	utlöpare	blålila	städsgrön

Växter som tål torka	zon	höjd (m)	bredd (m)	blomfärg	övrigt
<i>Cotinus coggygria</i> i sorter	I-III	2-3	2-3	gulgrön	
<i>Crataegus monogyna</i>	I-V	4-7	4-7	vit	röda bär
<i>Cytisus x praecox</i>	I-III	1-1,5	1-2	gul	gillar ej kalk
<i>Juniperus communis</i> i sorter	I-III-VI	0,1-5	1-3		städsgrön
<i>Laburnum x watererii</i> 'Vossii'	I-III	4-6	4-5	gul	tål högt pH
<i>Pinus mugo</i> i sorter	I-V-VII	0,5-3	0,7-5		städsgrön
<i>Pinus sylvestris</i>	I-VIII	25-30	7-10		tål vind, värme
<i>Prunus pumilia</i> var. <i>depressa</i>	I-VI	0,3	2	vit	
<i>Pyrus salicifolia</i> 'Pendula'	I-III (-IV)	4-5	3-5	vit	
<i>Ribes alpinum</i>	I-VIII	1-2	1-2	gulgrön	grönskar tidigt
<i>Rosa rugosa</i> i sorter	I-VIII	2,5	2,5	rosa/vit/gul m fl	torka, salt, värme, anspråkslös
<i>Rosa pimpinellifolia</i>	I-VIII	1,5-2,5	1,5-2	vit	svarta nypon
<i>Sorbus intermedia</i> E	I-V	12-15	6-8	vit	röda bär
<i>Sorbus x thuringiaca</i> 'Fastigiata'	I-V	5-7	2,5-6	vit	röda bär
<i>Syringa vulgaris</i>	I-VI	3-5	3-5	lila	tål vind, värme

Växter som klarar av salt	zon	höjd (m)	bredd (m)	blomfärg	övrigt
<i>Alnus glutinosa</i> E	I-V	15-20	8-10		tål mycket blöta ståndorter
<i>Caragana arborescens</i>	I-VIII	3-5	3-4	gul	tål det mesta
<i>Elaeagnus angustifolia</i>	I-V	4-6	4-6	gul/silver	torka, kalk, värme
<i>Hippophae rhamnoides</i>	I-VI	3-5	2-5		orange frukt
<i>Ligustrum vulgare</i>	I-IV	2-3	2-3,5	vit	svarta bär
<i>Lonicera periclymenum</i> i sorter	I-IV(-VI)	3-5	2-3	rosa/gul/orange	röda bär
<i>Lonicera tatarica</i> i sorter	I-V(-VII)	2-3	2-3	rosa/röd/vit	rödorange bär
<i>Lycium barbarum</i>	I-IV	1,5-2	rotskott	lila	giftiga bär
<i>Parthenocissus quinquefolia</i> med sorter	I-IV	8-12			
<i>Quercus robur</i> E	I-V	20-25	15-20		
<i>Quercus rubra</i> E	I-IV	20-25	12-18		
<i>Rosa rugosa</i> i sorter	I-VIII	2,5	2,5	rosa/vit/gul m fl	torka, salt, värme, anspråkslös
<i>Salix repens</i> i sorter	I-IV (-V)	0,1-0,2	1-2	gul	mkt tålig
<i>Sambucus nigra</i> E	I-IV	3-5	3-6	vit	svarta bär
<i>Symphoricarpos</i> 'Arvid' E	I-VI	0,4-0,5	1,2-1,5	rosa	sprider sig med rotskott
<i>Tamarix</i> i arter och sorter	I-III	2-3	2-3	rosa	mycket tålig

RÅD & TIPS

Växter som tål vattensjuk jord	zon	höjd (m)	bredd (m)	blomfärg	övrigt
Acer saccharinum i sorter	I-III	14-18	8-10	rödaktig	tål kompakterad jord
Alnus glutinosa E	I-V	15-20	8-10		tål mycket blöta ståndorter
Alnus incana E	I-VIII	12-15	5-7		
Aronia x prunifolia fk Västeråker E	I-V(-VI)	2-3	1,5-2	vit	svarta bär
Betula pubescens	I-VII	20-25	8-10		
Metasequoia glyptostroboides	I-II	12-15	5-8		
Physocarpus opulifolius med sorter	I-IV-VI	2-4	2-3	gräddvit	uppsvällda frukter
Populus x canadensis 'Robusta' m fl	I-V	20-25	14-16		
Prunus padus E	I-VII	8-12	4-8	vit	svarta bär
Pterocarya fraxinifolia fk Uppsala E	I-IV	12-15	10-15		
Ribes alpinum	I-VIII	1-2	1-2	gulgrön	frönskar tidigt
Salix alba i sorter	I-III-VI	15-20	10-20		
Salix fragilis 'Bullata'	I-VI	8-10	8-10		
Sambucus nigra E	I-IV	3-5	3-6	vit	svarta bär
Syringa josikaea	I-VI	3-4	3-4	lila	
Syringa x prestoniae	I-V(-VI)	2-3	2-4	lilaroa	
Taxus baccata i sorter, hybrider	I-II-V	5-7	6-8		städsgrön
Viburnum opulus 'Strömsund' E	I-VI	2-3	1,5-2	vit	

Växter som är fina på vintern	zon	höjd (m)	bredd (m)	blomfärg	övrigt
Acer pensylvanicum	I-IV	3-6	3-4	mörkgrön	vit/grön randig bark
Acer griseum	I-III	4-5	4-6	grön	mörkt kopparfärgad, flagnande bark
Betula albosinensis	I-IV	12-15	5-6	grön	vackert kopparröd bark
Betula ermanii	I-VII	10-12	8-10	grön	ljus rosa bark
Betula ermanii 'Blush'	I-IV	8-10	6-8	grön	rosa bark
Betula utilis var. jaquemontii 'Doorenbos'	I-III	12-15	6-8	grön	rent vit bark
Calluna vulgaris	I-VII	0,2-0,5	0,3-0,5	mörkgrön	blommar länge på hösten
Celastrus orbiculatus	I-IV	8-10		grön	röda/gula frukter efter bladfall
Cornus alba 'Kesselringii'	I-IV	2-3	2-3	grön	mörkt röda stammar
Cornus alba 'Sibirica'	I-VII	2-3	2-3	grön	knallröda stammar
Cornus sericea 'Flaviramea'	I-VI	2-3	3-4	grön	gröngula stammar
Corylus avellana 'Contorta'	I-IV	2-4	2-4	grön	vackert skruvade grenar
Cotoneaster 'Coral Beauty'	I-IV	0,1-0,2	1-1,2	mörkgrön	friskt mörkgrönt bladverk
Cotoneaster dammeri 'Major'	I-IV	0,3-0,6	1,5-2	mörkgrön	rikligt med gulröda frukter
Erica carnea i sorter	I-IV	0,1-0,3	0,2-0,5	mörkgrön	lång, rik blomning från januari och framåt
Euonymus alatus	I-V	1-2	1,5-3	grön	tätt horisontellt växtsätt, korklister på grenarna
Euonymus planipes	I-V	2-3	1,5-2,5	grön	stora, mörkröda, spetsiga knoppar
Hamamelis i sorter	I-III	2-3	2-4	mörkgrön	tidig blomning på bar kvist i gula-röda toner
Jasminum nudiflorum	I-II	1-3	1,5-2	mörkgrön	tidig blomning i gult
Platanus x acerifolia	I-II	20-25	15-25	grön	flagnande bark i stora sjok
Prunus maackii	I-VI	10-15	7-8	grön	lysande guldgul bark
Prunus serrula	I-IV	5-7	5-6	grön	mahognybrun, glänsande bark
Salix alba 'Chermesina'	I-V	14-18	10-12	grön	orangeröda årsskott
Ulmus glabra 'Horizontalis'	I-IV	8-12	6-8	mörkgrön	vackert överhängande växtsätt
Viburnum x bodnantense 'Dawn'	I-III	2-3	1,5-3	grön	blommar tidigt med ljus rosa blommor

RÅD & TIPS

Växter som passar i stadsmiljö	zon	höjd (m)	bredd (m)	blomfärg	övrigt
<i>Acer campestre</i> E	I-IV	7-10	6-8	gulgrön	salt-, tork- och värmotålig
<i>Acer platanoides</i> i sorter	I-V	15-20	8-12	gulgrön	tork- och värmotålig (salt)
<i>Ailanthus altissima</i>	I	12-15	10-12	grön	värmekrävande, torktåligt
<i>Alnus cordata</i>	I-II	12-15	6-8		relativt torktålig, tål värme och kalk
<i>Amelanchier laevis</i> , <i>lamarckii</i> , <i>spicata</i>	I-V	5-6	4-5	vit	torktålig, anspråkslös
<i>Aronia melanocarpa</i> var <i>elata</i> E	I-VI	1,5-2,5	1,5-2	vit	torktålig, anspråkslös
<i>Buddleja davidii</i> i sorter	I-III	2-4	1,5-3,5	lila/röd/rosa	mycket tork- och värmotålig
<i>Caragana arborescens</i>	I-VIII	3-5	3-4	gulgrön	vind-, värme-, dålig dränering, torka, salt
<i>Carpinus betulus</i> E	I-IV	15-18	8-10		torktålig
<i>Cornus mas</i>	I-IV	4-6	5-7	gul	värme- och torktålig, kalkgynnad
<i>Cotinus</i> i arter och sorter	I-II	2-3	2-3	gulgrön	tål värme, torka och kalk
<i>Cotoneaster</i> 'Eichholz'	I-IV	0,3	1,5	vit	värmotålig
<i>Crataegus x lavallei</i> 'Carrierei'	I-II	5-7	5-7	vit	tork- och värmotåligt
<i>Crataegus monogyna</i>	I-V	4-7	4-7	vit	tål vind-, värme och torka
<i>Elaeagnus angustifolia</i>	I-V	4-6	4-6	gul/silver	tål torka, kalk och värme
<i>Fraxinus</i> i sorter	I-III	9-12	7-9	vit	mycket tork- och värmotålig, klarar föroreningar
<i>Ginkgo biloba</i>	I-II	9-12	5-6		extremt tolerant mot värme och föroreningar
<i>Gleditsia triacanthos</i>	I-II	9-12	6-8		värmotålig, tål ren mineraljord och kalk
<i>Ligustrum vulgare</i>	I-IV	2-3	2-3,5	vit	föredrar värme
<i>Lonicera nitida</i> 'Maigrün'	I-II	0,5-1	1	vit	värme- och torktålig
<i>Lonicera tatarica</i>	I-VII	2-3	2-3	rosa	tål värme, vind och torka
<i>Mahonia aquifolium</i>	I-IV	0,5-1	1	gul	tål torka, skugga och rotkonkurrens
<i>Platanus x acerifolia</i>	I-II	20-25	15-25		tål värme, torka och förorenad luft
<i>Prunus avium</i> E	I-IV	15-20	10-15	vit	relativt torktålig, värmegynnad
<i>Prunus cerasifera</i> 'Nigra'	I-II	5-7	3-6	rosa	mycket värmotålig
<i>Prunus x emimens</i> 'Umbraculifera'	I-IV	3-5	2-3 (-4)	vit	värmotålig
<i>Pyrus communis</i> 'Beech Hill'	I-III	9-12	5-7	vit	tål torka, värme och vind
<i>Pyrus salicifolia</i> 'Pendula'	I-III	4-6	3-5	vit	tål torka och värme
<i>Quercus cerris</i> , <i>frainetto</i> , <i>petraea</i>	I-V	20-25	15-20		små jordkrav, värmegynnad, tål torka
<i>Ribes alpinum</i>	I-VIII	1-2	1-2	gulgrön	tål torka och kalk
<i>Ribes odoratum</i>	I-VIII	1-2	1-2	gul	salttålig
<i>Robinia pseudoacacia</i>	I-III	12-15	8-12	vit	tål torka, värme och salt
<i>Rosa rugosa</i>	I-VIII	2,5	2,5	rosa	tål torka, salt och värme, anspråkslös
<i>Salix alba</i> 'Chermesina'	I-V	14-18	10-12	gulgrön	vind- och värmotålig
<i>Salix purpurea</i> 'Nana'	I-V	2-3	2-3 (-5)		tål torka och värme, anspråkslös
<i>Sorbus aria</i> 'Gigantea' E	I-IV	12-15	5-7	vit	tål värme, vind, torka och kalk
<i>Sorbus intermedia</i> E	I-V	12-15	6-8	vit	tål värme, torka och vind
<i>Sorbus</i> 'Joseph Rock'	I-II	4-7	2-4	vit	extremt torktålig
<i>Spiraea japonica</i> 'Little Princess' i sorter	I-V	0,8-1	0,8-1	rosa	tål rotkonkurrens, anspråkslös
<i>Stephanandra incisa</i> 'Crispa'	I-IV	0,5-1,2	0,8-1,4	gulgrön	anspråkslös
<i>Symphoricarpos</i> 'Arvid' E	I-VI	0,4-0,5	1-1,5	rosa/lila	salttålig, vid ståndortsamplitud
<i>Tilia cordata</i> i sorter	I-V	20-25	10-15	gul	tål värme och torka
<i>Tilia tomentosa</i>	I-III	15-20	10-12	gul	värme- och torktålig
<i>Viburnum lantana</i>	I-VII	2-3	1,5-3	gulvit	tål värme, torka och kalk

Alla upptagna växter tål förorenad luft, dock i olika utsträckning.

RÅD & TIPS

Passar för formbeskärning	zon	höjd (m)	bredd (m)	läge	blomfärg	bladfärg
<i>Acer campestre</i> E	I-IV	7-10	6-8	sol-skugga	gulgrön	grön
<i>Carpinus betulus</i> E	I-IV	15-18	8-10	sol-skugga		grön
<i>Fagus sylvatica</i> E	I-IV	20-25	20-25	sol-skugga		grön
<i>Ilex crenata</i> i sorter	I-III	1	1-1,5	sol-skugga	vitgul	grön
<i>Larix decidua</i>	I-V	20-25	10-12 (-15)	sol	gul/lila	grön
<i>Ligustrum vulgare</i>	I-IV	2-3	2-3,5	sol-halvskugga	vit	grön
<i>Ribes alpinum</i>	I-VIII	1-2	1-2	sol-skugga	gulgrön	grön
<i>Taxus baccata</i>	I-IV	5-7	6-8	sol-skugga		grön

Växter med vacker höstfärg	zon	höjd (m)	bredd (m)	läge	blomfärg	bladfärg
<i>A. palmatum</i> 'Osakazuki'	I-III	2-4	2-4	halvskugga		röd
<i>Acer pensylvanicum</i>	I-IV	3-6	3-4	sol-skugga	gröngul	gul
<i>Acer platanoides</i> i sorter	I-V	15-20	8-12	sol-halvskugga	gulgrön	gul/röd/orange
<i>Acer tataricum</i> ssp. <i>ginnala</i>	I-V	7-9	5-6	sol-halvskugga	vit	sprakande röd
<i>Acer x freemanii</i> 'Autumn Blaze'	I-III	12-15	7-9	sol-halvskugga	röd	röd
<i>Amelanchier laevis</i> , <i>lamarckii</i> , <i>spicata</i>	I-V	5-6	4-5	sol	vit	röd
<i>Aronia</i> i sorter	I-VI	0,5-2,5	0,5-2	sol-halvskugga	vit	gul/röd
<i>Berberis thunbergii</i>	I-VI	2-3	1,5-2,5	sol-halvskugga	gul	röd
<i>Cercidiphyllum japonicum</i> E	I-IV	10-12	5-7	sol-halvskugga	purpur	gul/orange
<i>Cladrastis kentuckea</i>	I-III	10-12	10-12	sol-halvskugga	vit	gul
<i>Cornus alba</i> 'Sibirica'	I-VII	2-3	2-3	sol-skugga	vit	gulorange
<i>Cotoneaster lucidus</i>	I-VII	1-2	1,5-2,5	sol-halvskugga	vit	gul/röd
<i>Euonymus alatus</i>	I-V	1-2	1,5-3	sol-halvskugga		gul-röd
<i>Euonymus europaeus</i> E	I-V	3-5	2-4	sol-halvskugga	gröngul	lysande röd
<i>Euonymus planipes</i>	I-V	2-3	1,5-2,5	sol-skugga		gul-röd
<i>Fagus sylvatica</i> E	I-IV	20-25	20-25	sol-skugga		gul-gulbrun
<i>Forhergilla major</i>	I-III	1-1,5	1-2	sol-halvskugga	vit	gulröd
<i>Fothergilla gardenii</i>	I-III	0,6-1,2	0,8-1,2	sol-halvskugga	vit	gulröd
<i>Hamamelis</i> i sorter	I-III	2-3	2-4	halvskugga	citrongul- orangeröd	gul
<i>Juglans nigra</i>	I-III	18-22	10-15	sol-halvskugga	grön	gul
<i>Larix decidua</i>	I-V	20-25	10-12	sol	lila	gul
<i>Larix kaempferii</i>	I-IV	15-20	10-12	sol	lila	gulorange
<i>Larix x marschlinsii</i>	I-IV	18-22	10-12	sol	lila	gulorange
<i>Malus toringo</i> var. <i>sargentii</i> E	I-V	1,5-2	1,2-1,8	sol-halvskugga	vit	gul
<i>Parrotia persica</i>	I-II	6-10	6-10	sol-halvskugga	röd	gulröd
<i>Prunus avium</i> E	I-IV	15-20	10-15	sol-halvskugga	vit	gul/orange
<i>Prunus maackii</i>	I-VI	10-15	7-8	sol-halvskugga		gul
<i>Prunus sargentii</i>	I-V	8-10	5-8	sol	rosa	orange-röd
<i>Prunus serrulata</i> 'Ama-no-gawa'	I-III	3-5	1-2	sol	ljusrosa	gulorange
<i>Quercus coccinea</i> 'Splendens'	I-III	15-18	10-13	sol-halvskugga		röd
<i>Quercus palustris</i>	I-III	15-20	8-10	sol-halvskugga		röd
<i>Quercus rubra</i> E	I-IV	20-25	12-18	sol-halvskugga		rödbrun
<i>Rhus typhina</i>	I-III	2-3	3-4	sol	gröngul	orange-röd
<i>Sorbus</i> 'Birgitta' E	I-IV	7-9	3-4	sol	vit	gulorange
<i>Sorbus</i> 'Dodong' E	I-V	9-12	4-5	sol-halvskugga	vit	rödorange
<i>Sorbus</i> 'Rosmarie' E	I-IV	5-6	4-5	sol	vit	rosa-aprikos
<i>Spiraea betulifolia</i> 'Tor' E	I-VII	0,8-1,2	0,8-1,2	sol-halvskugga	vit	rödguilt
<i>Viburnum x bodnantense</i> 'Dawn'	I-III	2-3	1,5-3	sol-halvskugga	rosavit	vinröd

ORDLISTA

Air-Pot®

Ett odlingssystem som säkerställer att växterna har ett välutvecklat rotsystem och att de är i god kondition. Odlingen sker ovan jord där trädrötter och substrat är omgiven av perforerad plastvägg. Systemet förhindrar rotsnurr och ger ett välförgrenat rotsystem utan att skada finrötter. Hela rotsystemet är således intakt vid leverans. Odling i Air-Pot® möjliggör företablering av växter och ger mycket större flexibilitet gällande planteringstid. Vid leverans skyddas trädklumpen av väv och nät för att klara hantering. Detta öppnas upp och viks ner vid plantering.

Apomiktisk

Betyder att en art kan sätta frö utan föregående befruktning. Det medför också att fröavkomman blir mycket enhetlig, näst intill identisk med moderplantan. Flera arter inom släktet *Sorbus* är apomiktiska.

Bördighet

Bördighet brukar man främst tala om hos fruktträd. Det handlar om sortens fruktsättning. Med tidig och rik bördighet menas att trädet sätter frukt redan i unga år och att skördarna blir stora.

Etableringsbeskärning

Små marktäckande buskar såsom *Salix repens* 'Green Carpet' kan behöva beskäras vid planteringen för att grena sig ordentligt. För träd handlar etableringsbeskärningen främst om att ta bort dubbeltoppar, felväxande och skadade grenar. Större ingrepp som inte är akuta bör man vänta med tills trädet är etablerat, ca 1 år efter planteringen.

Habitus

Betyder egentligen form och beskriver växtens växtsätt, exempelvis hängande, pelarlikt eller rundat.

Klon/Sort

En växt som är identisk med dess moderplanta. Förökningen sker genom sticklingar, ympning, okulering eller mikroförökning. Fördelen med en klonad växt jämfört med en fröförökad är att man med säkerhet vet vilken form, blom- eller bladfärg, frukt mm som växten får.

Kloros

Kloros inträffar ofta vid höga pH-värden då växterna hindras att ta upp järn och mangan. Detta yttrar sig som gulmarmorerade blad. Vissa växter är känsligare än andra. Många surjordsväxter drabbas av kloros på alltför kalkrika jordar.

Lenticeller

Kallas barkens andningshål. Hos vissa släkten, t ex *Prunus*, är de mycket tydliga och ibland även utstående.

Pionjär

Ljuskrävande arter som är snabbväxande och de första att kolonisera nya landområden. De har även snabbväxande rötter som ibland kan ställa till med besvär. Träd som tillhör denna grupp, t ex björk, blir oftast inte särskilt gamla.

Proveniens/frökälla (fk)

En bestämd population från vilken frö samlas, oftast angiven efter geografiskt namn. En frökälla kan vara både naturlig (ett bestånd) eller planterad i en frötäkt eller fröplantage. Den genetiska koden finns kvar i fröna oavsett var växten odlas. På våra breddgrader är det av stor betydelse att man väljer en frökälla som är klimatanpassad och hinner avmognas i god tid på hösten och inte riskerar att slå ut för tidigt på våren. Fröförökad al, björk och hassel är exempel på arter där man bör vara extra noggrann med valet av proveniens/frökälla.

RCB

Root Control Bag, eller rotpåse är ett unikt odlingssystem där träden odlas i en mjuk påse sydd av en genomsläpplig markväv, vilken till skillnad från hårda plastkrukor inte riskerar rotsnurr. Väven släpper igenom fukt och näring, men när rötterna växer igenom väven pinceras de automatiskt, vilket gör att vid upptagning finns hela 80% av rotsystemet kvar i påsen. Påsen skall tas bort innan plantering och det är viktigt att vattna ordentligt under den första etableringsfasen. Träd odlade i RCB kan levereras under hela säsongen, så länge det är tjälfrött. Det är viktigt att ta bort RCB-påsen innan plantering!

Stångby Planskola håller på att aveckla odlingssystemet för att ersätta med odling i RCC.

RCC

Root Control Container är en nyutvecklad kruka för att förhindra rotsnurr i produktion av träd och solitärbuskar. Krukan är perforerad vilket gör att trädrötterna blir luftpincerade. På så sätt minskas risken för rotsnurr radikalt och trädet får ett mer välförgrenat rotsystem. En utmärkt produkt för att kunna leverera träd av högsta kvalitet oavsett årstid. Vi avlägsnar krukan inför leverans för att kunna återanvända den, varför rotklumpen levereras emballerad i juteväv. Vi erbjuder träd i RCC i främst storlekarna 12-14-16-18. När det gäller större storlekar föreskriver vi AirPot.

Rotsnurr

Rotsnurr kallas det när rötterna på krukodlade träd och buskar börjar växa längs krukväggarna. Även om plantan planteras ut fortsätter rötterna att växa runt, vilket ger ett instabilt rotsystem. Det är mycket viktigt att snitta upp rötterna på 3-4 ställen för att bryta snurren och stimulera ny rottillväxt. I allvarliga fall (tjocka förvedade snurrötter) bör plantan reklameraras.

Sekundär

Sekundärerna, eller klimaxarterna är de arter som utgör slutskeden i en succession. De är i många fall långsamväxande som unga och kräver skydd och jämna växtbetingelser i unga år. De är vanligtvis mycket skuggtåliga som unga och får i naturen skydd av andra uppvuxna växter under de känsliga unga åren. Som äldre tål de väder och vind bättre och konkurrerar därmed ut pionjärer för att sedan utgöra klimaxsamhället i ett skogssystem. Exempel på sekundära arter är *Fagus sylvatica*, *Picea abies* och *Abies nordmanniana*.

Semipionjär

En något diffus uppdelning av växter som varken likt pionjärerna är först på plats eller som sekundärerna dominerar ett klimaxsamhälle i successionens sista skede. Semipionjärerna kräver generellt friskare och mer näringsrika jordar jämfört med många pionjärer men klarar en del skugga som unga. De behöver dock inte ammas i samma utsträckning som sekundärerna. Som äldre blir de dock mer ljuskrävande och kan skuggas ut om ljusförhållandena är för dåliga. Semipionjärerna uppträder ofta som brynväxter eller som "luckpionjärer" efter att en mindre störning skett i ett skogssystem. Exempel på semipionjära arter är *Acer campestre*, *Prunus avium* och *Prunus padus*.

Spring-ring se Air-Pot®.

Ståndort

Ståndort är synonymt med växtplats och innefattar en växts krav på jord, vatten, näring och ljus. Till ståndorten räknas även konkurrens med andra växter och mikroklimat.

Ståndortsamplitud

Anger växtens möjliga växtplatser, t ex sandiga till leriga jordar, sol-halvsugga och fuktiga till våta jordar.